Lenkijos Jono Kazimiero šilingai – 166?, 1660 (2), 1663, 1665; Augusto III šilingas 175?; grašis 175?, 1755 (2); Stanislovo Augusto Poniatovskio grašis, 1767; Lietuvos Jono Kazimiero šilingai, 166? (2), 1663, 1666 (2); Livonijos Kristinos šilingas, 1651; Moldavijos Istratijaus Dabijos Lietuvos Jono Kazimiero šilingo klastotė, 1652; Lenkijos Jono Kazimiero šilingo klastotė, d. n.; Rusijos Petro I poluškos klastotė, d. n. (1718–1721); Prūsijos Frydricho I šilingas, 1702?; Frydricho Vilhelmo šilingas, 1720; Frydricho II 2 gražiai, 1773; Rygos Karolio XI šilingas, 166?; Rusijos Petro I poluška, 1721; Jelizavetos Petrovnos denga, 174?; Jekaterinos 2 kapeikos, 17??; Škotijos Karolio 2 peniai, b. d. bei vienos monetos fragmentai. Iš viso surasti 135 XVII a. antrosios pusės – XVIII a. radiniai.

Tyrimai parodė, kad sklypas užstatytas XVII a. antrojoje pusėje ir jame susiformavę intensyvūs XVII–XVIII a. kultūriniai sluoksniai.

SURVEY OF THE JURBARKAS OLD TOWN

In August - September of 2001 the LIH expedition carried out the archaeological survey in the central part of the Jurbarkas Old Town. The cultural layers of the 2nd half of the 17th–18th centuries up to 120 cm thick were fixed. Fragments of household pottery and constructional ceramics, artefacts from bone, metal, glass, as well as coins were found. Totally 135 finds were collected. The survey showed that the plot was developed in the 2nd half of the 17th century and that it contained the well-formed intensive cultural layers from the 17th–18th centuries.

RIETAVO SENAMIESČIO ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI

Linas KVIZIKEVIČIUS

2001 m LII ekspedicija KPC ir Rietavo savivaldybės užsakymu vykdė žvalgomuosius tyrinėjimus Plungės r. Rietavo miestelyje. Tyrimai vykdyti siekiant išsiaiškinti ar miestelyje yra susiformavę archeologiškai vertingi kultūriniai sluoksniai, nustatyti jų chronologiją ir paplitimo teritoriją.

Rietavas pirmą kartą rašytiniuose šaltinuose įvardijamas miesteliu 1525 metais (Miškinis A., Baliulis A. 1991 – Rietavo istorinės ir urbanistinės raidos bruožai, *Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Urbanistika ir rajoninis planavimas,* 1991, p. 67–137). Iki XVI a. 3 dešimtmečio, tai yra Rietavo įvardijimo miesteliu, nėra patikimų šaltinių, leidžiančių spręsti apie to meto jo dydį, gyventojų skaičių, amatus ir prekybą. 1563–1565 m. Rietavo valsčiaus inventoriuje užfiksuoti 68 ar 69 sklypai, iš kurių tik 35 buvo užimti. Dalis jo gyventojų – net 30 miestelėnų virė ir pardavinėjo gėrimus: visi alų, iš jų 12 – degtinę o 4 – dar ir midų. Iš amatininkų minimas kalvis. Iš 1563–1566 m. inventoriaus matyti, kad miestelėnai gyveno prie turgaus aikštės, trijų gatvių ir „skersgatvio į pietus nuo aikštės“. 1588 metų inventoriuje jau nurodoma, kad miestelyje buvo 71 sklypas, juos valdė 44 savininkai, iš jų 22 turėjo skly-

pus aplink aikštę (Miškinis, Baliulis, 1991, p. 73). Ten pat pateikiami duomenys ir apie dvaro sodybą – ji stovėjo „turguje", jo kampe. Dvaro sodyboje stovėjo 2 nedideli mediniai gyvenamieji namai, namelis, 2 arklidės, daržinė, pirtis, 6 svirnai, tvartas. Aikštėje stovėjo bažnyčia, klebonija ir mokykla.

1725 m. inventoriuje nurodoma, kad Rietave buvo 48 apgyvendinti sklypai, be 5 sklypų miestelio galulaukėse, ir 20 tuščių sklypų. 35 sklypai buvo užstatyti, iš jų 34 buvo miestelėnų, vienas – sinagogos. Visi sklypai buvo išdėstyti aplink turgaus aikštę, vadintą Turgaus gatve, ir prie Klaipėdos gatvės. Pietiniame aikštės krašte buvo 5 sklypai.

Iš turimų duomenų aiškėja, kad miestelio branduolys nuo XVI iki XVIII a. pabaigos visą laiką buvo toje pačioje vietoje – aplinkui turgaus aikštę. Tad šioje vietoje realiausiai ir galėjo būti susiformavę intensyviausi kultūriniai sluoksniai.

Iki šiol Rietavo senamiestyje archeologiniai tyrimai plačiau nevykdyti. 2000 m. KPC archeologas B. Dakanis, lankydamasis Rietave, Plungės g. kasamoje tranšėjoje užfiksavo XVI–XIX a. kultūrinius sluoksnius bei aptiko to laikotarpio radinių. Rietavo dvaro rūmų vietą tyrinėjo PRPI archeologė D. Baliliūnaitė.

2001 m ekspedicijos metu Rietavo senojo miesto vietoje ištirti 45 bendro 45 m^2 ploto šurfai. Tyrimų metu nustatyta, kad archeologiškai vertingi kultūriniai sluoksniai susiformavę tik centrinėje miestelio dalyje, teritorijoje aplinkui bažnyčią. Šioje vietoje fiksuoti iki 130 cm storio XVII–XX a. sluoksniai. Jų intensyvumas skirtingose vietose yra nevienodas. Tai rodo, kad jie intensyviau formavosi tik šalia gyvenamųjų ir ūkinių pastatų. Seniausieji kultūriniai horizontai yra pažeisti ir sunaikinti statybų metu XIX–XX a. pradžioje. Tyrimų metu aptikti 9 radiniai, priskiriami XVIII–XIX a. laikotarpiui. Atsižvelgiant į ankstesnių tyrinėjimų rezultatus bei žinomus istorinius duomenimis, Rietavo senamiestį siūloma įtraukti į nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą.

ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF THE RIETAVAS OLD TOWN

In 2001 the LIH expedition, to order of the Cultural Heritage Center and the Rietavas municipality, carried out the archaeological survey in the Rietavas town of the Plungė district. The aim of the survey was to disclose any well-formed cultural layers of archaeological value, to establish their chronology and territory of spread. During the expedition 45 test pits with the total area of 45 m^2 were investigated. It was established that the cultural layers of archaeological value were formed only in the central part of the town, within the church territory. In this place the cultural layers of if the 17th–20th centuries up to 130 cm thick were fixed. It is suggested that the Old Town of Rietavas ought to be entered the Register of Cultural Valuables.